

Suositusopimus hevosreiteistä yksityisillä mailla ja yksityisteillä

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto, MTK r.y.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund, SLC r.f.

Suomen Tieyhdistys ry

Hevostoiminnasta Suomessa

Hevosten määrä on Suomessa yli kaksinkertaistunut kolmen viimeisen vuosikymmenen aikana. Aivan viime vuosina kasvua ei ole tapahtunut hevosmäärissä, mutta pidemmällä tähtäimellä, yleisen taloustilanteen parantuessa kasvua on edelleen odotettavissa. Hevosia on Suomessa vuonna 2015 noin 74 500, joista suomenhevosiä on 26 %, lämminverisiä ravihevosia 34 %, lämminverisiä ratsuhevosia 26 % ja poneja 14 %. Hevostalleja on kaiken kaikkiaan noin 16 000.

Ratsastusta harrastaa arviolta 160 000 suomalaista. Ratsastustalleja on maassamme noin tuhat, joista puolet on ratsastuskoulujen kaltaisia yrityksiä. Niistä 353 tallia on ratsastusurheilun keskusjärjestön Suomen Ratsastajainliiton jäsenikseen hyväksymiä ratsastuskouluja, harraste- tai yksityistalleja. Ratsastuksesta on tullut yhä suosittu kilpailu- ja kuntoilumuoto.

Raviurheilua harrastaa tai seuraa yli 200 000 suomalaista. Harrastajavalmentajarekisterissä on yli 7 000 henkilöä, ammattivalmentajia on noin 150. Ravihevosten määrä on pysynyt viime vuosina suunnilleen ennallaan. Raviurheilun- ja hevoskasvatuksen keskusjärjestö on Suomen Hippos ry.

Viime vuosina hevosalan erilainen palvelutoiminta, kuten ratsastus-, täysihoito-, matkailu- ja elämyspalvelut ovat lisääntyneet. Hevosta käytetään yhä enemmän kuntoutus- ja hyvinvointipalveluissa sekä green care –toiminnassa, kuten ratsastusterapiassa ja sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa.

Hevosalan suora ja välillinen työllisyysvaikutus on merkittävä. Ala työllistää arviolta 5 000 henkilöä kokoaikaisesti ja 10 000 henkilöä osa-aikaisesti. Hevostaloudella on huomattava merkitys maaseudulle ja maataloudelle. Monipuolinen hevosiin liittyvä yritystoiminta ja hevosrehujen tuotanto luovat maatiloille ja laajalle maaseudullemme todellisia mahdollisuuksia. Hevostalouden päätuotantosuunnakseen ilmoittaa tällä hetkellä vajaat 2 000 maatilaa.

Liikkuminen ratsain

Ratsastus on lähtökohtaisesti jokamiehenoikeutta, mutta se voi olla maastoa ja tiestöä kuluttavaa. Jokamiehenoikeuteen perustuvan ratsastuksen määrää ei voida ennalta määrittää tai rajoittaa. Jokamiehenoikeudella tapahtuvan ratsastuksen vaikutukset maankäyttöön tai tienpitoon arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Jos ratsastus aiheuttaa vähäistä suurempaa haittaa tai häiriötä, siitä tulee sopia maanomistajan kanssa. Haitan aiheuttaja vastaa mahdollisesta haitasta. Maanomistajalla on oikeus kieltää vähäistä suurempaa haittaa tai häiriötä aiheuttava ratsastus.

Laki yksityisistä teistä¹ ei aiheuta muutosta siihen, mitä toisen maalle astumisesta ja siellä liikkumisesta on katsottava olevan voimassa (YksTL 4 §). Siten metsäteillä ja muilla yksityisteillä on mahdollista satunnaisesti ratsastaa jokamiehenoikeuden puitteissa.

Hevostilan tai hevosen omistajan on tarpeen sopia paikallisista hevosreiteistä, kun reitin käyttö on jatkuvaa. Reittien sijoittamisesta, laadusta, käytöstä ja korvauksista sovitaan maanomistajien kanssa kirjallisella sopimuksella. Erikseen on sovittava myös mahdollisten esteiden, siltojen yms. rakenteiden rakentamisesta.²

Kunta voi perustaa hevosten käyttöön tarkoitettuja yleisiä reittejä ulkoilulaissa³ määriteltynä ulkoilureitteinä.

¹Laki yksityisistä teistä (YksTL, yksityistielaki, 358/1962)

²Jokamiehenoikeudella tapahtuvaa ratsastusta käsitellään laajemmin ympäristöministeriön oppaassa ”Jokamiehenoikeudet ja toimiminen toisen alueella” (Suomen ympäristö 30/2012)

³Ulkoilulaki (UL, 606/1973)

Tämä suositussopimus kannustaa hevosityistä sopimaan maanomistajien sekä yksityisteiden tieosakkaiden tai tiekuntien kanssa yhteisistä pelisäännöistä. Mikäli suunniteltu reitti kulkee useiden maanomistajien mailla ja yksityisillä teillä, voidaan sopimus tehdä yhdessä kaikkien osapuolten kanssa tai jokaisen kanssa erikseen.

Yksityistiet, liikkuminen tiellä

Jokamiehenoikeutta laajemmasta tien käytöstä päättää ja luvan myöntää tiekunta tai tieosakkaat yhdessä. Lupa tarvitaan säännölliseen liikenteeseen, ulkopuolisten tilapäisiin kuljetuksiin sekä ulkopuolisen järjestämää toimintaan, joka selvästi lisää tien kunnossapitokustannuksia. Tilapäisten kuljetusten ulkopuolelle rajataan työhevosella tapahtuvat maa- ja metsätalouden kuljetukset, joihin tienkäytön lupaa ei tarvita.

Yksitystien osakkaana hevostallin hevosliikenne otetaan huomioon tienpitovelvollisuuden jaossa yksityistielain säännösten ja Maanmittauslaitoksen suositusten⁴ mukaisesti. Tien käyttämiseen tarvitaan tieosakkaiden taikka tiekunnan lupa, jos tietä käytetään muun kuin tieosakkaan järjestämää toimintaan, joka selvästi lisää tien kunnossapitokustannuksia (YksTL 358/62 80 §).

Tienkäytön rajoitukset

Hevonen ja kärry tai reki on hevosajoneuvo, jonka liikkumista sääntelee tieliikennelainsäädäntö. Hevosajoneuvolla liikkuvan on saatava kulkemiseensa tieosakkaiden suostumus, mikäli hänellä ei ole jo tieoikeutta kyseiseen yksityistiehen. Tieosakkaat yhdessä tai tiekunta voivat kieltää ulkopuolisilta moottori- tai hevosajoneuvoilta tienkäytön (YksTL 80 §). Jos yksityistie on saanut valtion tai kunnan rahoitusta tien parantamiseen, ulkopuolisten liikkumista ei voida kieltää kymmeneen vuoteen viimeisen avustuserän nostamisesta. Jos kunta on avustanut tien kunnossapitoa, ulkopuolisten tien käyttöä ei voida kieltää avustuksen saamisvuotena (YksTL 96 §).

Yksitystien osakkaan ratsastusta tai hevosajoneuvolla kulkemista tiellä ei voida kieltää lukuun ottamatta kelirikkoajoja. Tielle aiheutuva rasitus otetaan huomioon tieyksiköiden määrää määriteltäessä. Elinkeinonharjoittajille, jotka eivät ole yksitystien osakkaita, voidaan tietyin edellytyksin myöntää oikeus saada käyttää ennestään olevaa tietä. Tämän oikeuden voi antaa tiekunta tai tielautakunta (YksTL 10 §). Muille kuin tiekunnan osakkaille voidaan määrätä käyttömaksu, mikäli yksitystien käyttö on jokamiehenoikeutta laajempaa.

Tieliikennelaki⁵ koskee myös yksitystien käyttäjiä. Hevosella liikkuminen tiellä edellyttää varovaisuutta ja ennakkointia muiden tiellä liikkujien suhteen. Samoin moottoriajoneuvojen kuljettajien on otettava huomioon yksityistiellä liikkuessaan ratsastajat ja hevosajoneuvot.

⁴ MML 92/2015 T

⁵ Tieliikennelaki (TLL, 267/1981)

SUOSITUS HEVOSREITEISTÄ YKSITYISILLÄ MAILLA JA YKSITYISTEILLÄ

Sopijapuolet suosittelevat jäsenilleen, että liitteenä olevaa hevosreittisopimusta ja korvausperusteita sovelletaan ratsastus- tai ravitallien sekä tieosakkaiden, tiekuntien ja maanomistajien väliseen hevosreittiä koskevaan sopimiseen.

Suosituksen mukaan sopimuksen solmii tallin pitäjä, eikä jokainen hevosenomistaja erikseen.

Tämä suositussopimus tulee voimaan 20.....

Sopimus on voimassa toistaiseksi

Sopimuksen irtisanomisaika on kuusi (6) kuukautta. Sopimus täytyy irtisanoa kirjallisesti.

Helsingissä 20...

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto, MTK r.y.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund, SLC r.f.

Suomen Tieyhdistys ry.

Liitteet:

- 1) Hevosreittisopimus
- 2) Korvausperusteet

(Tarpeeton yliviivataan)

1. Osapuolet

TIENPITÄJÄ/MAANOMISTAJA

Tienpitäjällä tarkoitetaan tiekuntaa, tai jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkaita.

Nimi
Osoite ja puhelinnumero
Tien tai tiekunnan nimi/ kiinteistötunnus
Kunta Kylä
Maksuosoite

HEVOSREITIN PITÄJÄ

Nimi
Osoite ja puhelinnumero

2. Sopimuksen tarkoitus

Tämän sopimuksen tarkoitus on hevosreitin perustaminen ja pitäminen.
Hevosreitti on tarkoitettu ratsastamiseen/hevosajoneuvolla liikkumiseen.

3. Sopimuksen kohde

Sopimus koskee karttaan merkittyä hevosreittiä. Kartta liitetään tämän sopimuksen osaksi.
Hevosreitintä pitäjän yksityisellä on _____ metriä.
Hevosreitintä pitäjän maastossa on _____ metriä.

4. Korvaukset

Hevosreitintä perustamisesta ja pitämisestä kiinteistölle aiheutuvat menetykset määritetään hevosreittejä koskevan suositussopimuksen liitteessä 2 esitetyillä perusteilla. Korvauslaskelma liitetään tämän sopimuksen osaksi.
Vuotuiskorvauksena maksetaan yhteensä _____ euroa.

Korvaukset maksetaan yhden kuukauden kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta.
Seuraavat korvaukset maksetaan vuosittain _____ kuun _____ päivään mennessä.
Mikäli korvausta ei suoriteta määräajassa, maksaa reitintä pitävä ylimenevältä ajalta korkolain (633/1982) mukaisen viivästyskoron.

Hevosreitintä käyttö- ja kunnossapitotoimenpiteiden yhteydessä tarvittavien reitintä ulkopuolisten teiden ja muiden alueiden käytöstä aiheutuneiden vahinkojen korvaamisesta sovitaan erikseen.

5. Tienpitäjän/maanomistajan oikeudet ja velvollisuudet

- 5.1. Tienpitäjä vastaa hevosreittiin kuuluvan tiealueen yleisestä kunnossapidosta. Kunnossapito hoidetaan niin, että tie jatkuvasti soveltuu tämän sopimuksen mukaiseen käyttöön.
- 5.2. Tienpitäjällä on oikeus kieltää tai rajoittaa reitin käyttöä, jos tien kunto roudan, sulamisen, sateen tms. syyn takia vaarantuu (YksTL 67§:n 8 kohta).
- 5.3. Tienpitäjä asettaa tiealueelle tieliikenneasetuksen (182/1982) mukaiset varoituskilvet hevosreitin pitäjän kustannuksella. Pysyvään liikennemerkkiin tarvitaan kunnan lupa.
- 5.4. Tienpitäjä/maanomistaja ilmoittaa riittävän ajoissa hevosreitin pitäjälle sellaisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä tai reittialueen käyttämisestä sellaisiin tarkoituksiin, jotka saattavat vaikeuttaa reitin käyttöä tai aiheuttaa sille haittaa (esim. metsätyöt reitillä tai sen läheisyydessä, toistuva soranajo, tierummun rakentaminen tms.). Jos reitin käyttäminen estyy tällaisen syyn takia pidemmäksi aikaa kuin yhden kuukauden vuodessa, on tarpeen sovittella reitistä maksettavia korvauksia.

6. Hevosreitin pitäjän oikeudet ja velvollisuudet

- 6.1. Hevosreitin pitäjällä on oikeus, ottaen kuitenkin tienpitäjän/maanomistajan näkemykset huomioon, perustaa ja pitää edellä mainittua hevosreittiä.
- 6.2. Hevosreitin pitäjällä on oikeus kirjata tämän sopimuksen mukainen käyttöoikeus maakaaren (540/1995) mukaisesti.
- 6.3. Hevosreitin pitäjällä on velvollisuus merkitä reitin kulku asianmukaisesti. Maastoreitin varrelle hevosreitin pitäjä asettaa ja kustantaa varoitus- ja opastuskilvet. Kilpien sijainnista ja tarpeellisuudesta sovitaan maanomistajan kanssa erikseen. Reitin ulkopuolelle sijoitettavista opasteista ja tauluista sekä liitännäisalueista ja mahdollisten esteiden, siltojen ym. rakennelmien sijoittamisesta sovitaan erikseen.
- 6.4. Hevosreitin pitäjä vastaa reittialueen ja sen välittömän lähiympäristön siisteydestä ja roskien poiskuljettamisesta sekä lannan haravoinnista/poistamisesta erikseen sovittavalla tavalla.
- 6.5. Hevosreitin pitäjä vastaa maastoreitin turvallisuudesta, mm. luonnonvoimien reitille aiheuttamien vahinkojen ja reitin käyttöä haittaavien esteiden korjaamisesta ja tiealueelle kohdistuvista lisäkustannuksista, mikäli hevosreitti edellyttää tavanomaista korkeampaa kunnossapitoa (kulutuskerrosmateriaali, lanaus, talvihiekoitus tms.). Tällaisista ylimääräisistä kunnossapitotoista ja niiden tekemisestä sovitaan erikseen. Hevosreitin pitäjä on tarvittaessa väliaikaisesti suljettava reitti.
- 6.6. Kun hevosreitti on sopimuksen päätyttyä tai irtisanomisen seurauksena poistettu käytöstä, reitin pitäjän on poistettava hevosreittiä osoittavat merkit ja saatettava alue entiseen käyttötapaan soveltuvaan kuntoon. Hevosreitin pitäjä on velvollinen omalla kustannuksellaan poistattamaan kiinteistötietojärjestelmään käyttöoikeudesta tehdyt merkinnät.

7. Muut ehdot

- 7.1. Tämä sopimus ja maksetut korvaukset sitovat kiinteistön myöhempää omistajaa tai haltijaa. Allekirjoittanut maanomistaja on velvollinen sisällyttämään tätä sopimusta koskevan ehdon luovutus sopimukseen.
- 7.2. Hevosreitin pitäjä ei saa siirtää tätä sopimusta tai sen mukaisia oikeuksia kolmannelle osapuolelle ilman sopimuskumppanin suostumusta.

7.3. Mikäli olosuhteissa tapahtuu oleellisia muutoksia, jotka vaikeuttavat hevosreitien, kiinteistön tai tien käyttöä, pyritään reitin paikkaa muuttamaan yhteisesti sopimalla.

8. Sopimuksen voimassaolo

Tämä sopimus on voimassa _____ vuotta/toistaiseksi.

Tämä sopimus tulee voimaan heti, kun se on allekirjoitettu ja se on voimassa siihen saakka, kunnes sen määräaika päättyy tai se irtisanotaan.

9. Sopimuksen päättyminen

Tämä sopimus voidaan irtisanoa, mikäli toinen sopimuspuoli syyllistyy sopimuksen rikkomiseen tai hevosreitistä maanomistajalle tai tienpitäjälle aiheutuu sellaisia haitallisia seurauksia, joita sopimusta laadittaessa ei oltu voitu ennakoida. Irtisanomisaika on kuusi (6) kuukautta.

10. Allekirjoitukset

_____ ssa ____ päivänä _____ kuuta 20 ____

Allekirjoitus	Allekirjoitus
Nimenselvennös	Nimenselvennös

Liitteet: kartta
 korvauslaskelma

KORVAUSPERUSTEET

Sopimusperusteisiin hevosreitteihin sovelletaan seuraavassa esitettäviä korvausperusteita.

Korvausperusteina otetaan huomioon 1) käyttöoikeuden luovutuksesta sekä 2) haitoista ja vahingoista aiheutuneet menetykset, jotka korvataan täyden korvauksen periaatteen mukaisesti. Korvattavaksi tulevien menetysten tulee olla taloudellisia.

Hevosreitin aiheuttamista muista vahingoista ja haitoista johtuvat korvaukset määritetään maanmittauslaitoksen Arviointi ja Korvaukset –tietovarastossa⁶ annettujen periaatteiden ja korvaustaulukoiden mukaisesti. Korvaukset suoritetaan vuotuiskorvauksina.

Korvausperusteet koskevat samalla tavoin kaikkea hevostoimintaa suuremmista ravi- ja ratsutalleista maatilalla tai asuinkiinteistön yksittäisiin hevosiin saakka siinä tapauksessa, että käyttö ylittää satunnaiskäytön eli jokamiehenoikeuden rajan, vaikka jäljempänä puhutaan vain talleista.

1. Korvaukset maastossa

Ratsastus hevosreitillä saattaa heikentää puiden kasvua ja metsänkäsittelyä sekä saattaa aiheuttaa puuston juuristovaurioita. Hevosreitiltä ei kuitenkaan ole tarpeen poistaa puita eikä pensaita. Metsätalousvahinkojen osalta vahingon aiheuttaja korvaa vahingot.

Korvaus on arvioitava reittiä käyttävien hevosten lukumäärän ja reitin pituuden mukaisesti. Maksimissaan matka voi olla kaksi kertaa polun tai tiepohjan tms. pituus (edestakainen ratsastusmatka).

Mikäli hevosreitistä ilmenee myöhemmin sellaisia haittoja, vahinkoja tai lisäkustannuksia, joita sopimuksessa ei ole otettu huomioon, on maanomistajalla tällaisen menetyksen ilmaannuttua oikeus saada lisäkorvaus.

2. Vaellusratsastus sovitaan erikseen

Varsinaiset ratsastusvaellukset ovat hevosmatkailuun liittyviä, useimmiten ryhmissä toteutettavia, yksittäisiä tai useita päiviä kestäviä vaelluksia, joissa liikutaan ratsain sivuteitä ja polkuja pitkin sekä yövytään reitin varrella.

Mikäli kyseessä on vaellusratsastus, on luvista ja korvauksista sovittava kaikkien maanomistajien kanssa tapauskohtaisesti.

3. Korvaukset tiealueella

Yksityisteitä ovat:

- 1) yksityistielain mukaiset yksityistiet eli toimitustiet, joilla tienkäyttö perustuu pysyviin kiinteistökohtaisiin tieoikeuksiin tai elinkeinonharjoittajan tienkäyttöoikeuksiin.
- 2) sopimustiet, joilla tienkäyttö perustuu maanomistajien kanssa tehtyyn sopimukseen.
- 3) omat tiet eli kiinteistökohtaiset yksityistiet, joilla tienkäyttö perustuu kyseisen maanomistajan kanssa tehtyyn sopimukseen.

⁶ (MML/Arviointi ja Korvaukset 2015)

Yksityistielain mukaisesti perustettujen yksityisteiden käytöstä päättävät tieosakkaat tai tiekunnat. Tieosakkaana olevalle tai tieosakkaaksi otettavalle hevostoimintaa harjoittavalle määrätään tieyksiköt.

Muulle kuin tieosakkaalle eli ulkopuoliselle tienkäyttäjälle voidaan antaa tien käyttöoikeus. Tien käytöstä voidaan määrätä käyttömaksu. Käyttömaksu voidaan määrätä myös sopimusteiden käytöstä. Tieyksiköitä ja käyttömaksua määrättäessä otetaan huomioon hevosten määrä, käytön määrä ja laatu sekä käytettävä tiepituus. Kaikille teille soveltuu yksityistielain periaate, että tien kunnossapitoon liittyviä erityisvaatimuksia esittävä vastaa aiheutuvista lisäkustannuksista.

Mahdollisista vahingoista ja haitoista määritetään kaikilla teillä korvaukset erikseen. Lisäksi on huomattava, että näiden korvauserusteiden mukainen maksu kattaa kaikilla teillä vain itse hevosliikenteen. Kaikki muu hevosista välillisesti aiheutuva ajoneuvoliikenne (rehukuljetukset, asiakasliikenne, huoltoliikenne tms.) arvioidaan tieyksikköjä tai käyttömaksuja määrättäessä erikseen.

3.1. Käyttömaksut

Tien käyttäjälle, joka ei ole yksityistien osakas, mutta jolle on annettu lupa käyttää tietä säännöllisesti ratsastukseen, voidaan määrätä tien käytöstä käyttömaksu.

Käyttömaksu voidaan määrätä sen mukaan kuin katsotaan kohtuulliseksi ja ottamalla huomioon vastaavanlaisesta liikenteestä tieosakkaalta perittävä maksu sekä tien kunnossapitokustannusten lisääntyminen. Maksun suuruus määräytyy samoin perustein kuin määräytyisivät osakkaan tieyksiköt ja tiemaksu.

3.2. Tieyksiköt ja tiemaksut

Tiekunnan kaikille talleille tieyksiköt on vahvistettava samoin perustein.

Maanmittauslaitoksen julkaisussa Käsikirja yksityisteiden tienpidon osittelusta⁷ arvioidaan ravivalmennus ja ratsastus muuksi tiellä tapahtuvaksi erityisliikenteeksi seuraavasti:

Tavanomaisen ravivalmennuksen rasituksen arvioidaan vastaavan neljännestä asuinkiinteistön tonnimäärästä eli 225 tonnia/ravihevonen/km. Painolukuun sisältyy edestakainen matka.

Arvio perustuu sellaiseen keskimääräiseen tienkäyttöön, jossa hevosia kävelytetään, ajetaan holkkaa ja otetaan lyhyitä spurtteja. Hevosia ajetaan/ratsastetaan tiellä joka toinen päivä. Tätä runsaampi tai vähäisempi ajaminen ja pitempimatkainen hiittäminen otetaan huomioon alla mainituilla korjauskertoimilla.

Ratsastuksen rasitukseksi voidaan arvioida puolet ravivalmennuksen rasituksesta, eli painoluvun ohjarvo on 110 tonnia/hevonen/km. Painolukuun sisältyy edestakainen matka.

Arvio perustuu sellaiseen keskimääräiseen tienkäyttöön, jossa hevonen kävelee tai ravaa. Laukkaosuudet ovat lyhyitä. Tätä runsaampi tai vähäisempi ratsastaminen tai pitempimatkainen laukkaaminen otetaan huomioon alla mainituilla korjauskertoimilla.

⁷ (MML 92/2015)

Tieyksiköitä määrättäessä otetaan huomioon hevosten määrä, käytön määrä ja laatu sekä käytettävä tiepituus.

3.3. Käyttömaksulaskelman laatiminen tieyksiköiden perusteella

Tieyksiköiden määrä = tiellä valmennettavien tai ratsastettavien hevosten lukumäärä x painoluvun ohjearvo x mahdollinen painoluvun korjauskerroin

- Ravivalmennuksen painoluvun ohjearvo = 225 t
- Ratsastuksen painoluvun ohjearvo = 110 t

Tieyksiköitä voidaan harkinnan mukaan alentaa tai korottaa painoluvun korjauskertoimella seuraavilla perusteilla. Laskelmassa käytetään vain yhtä, tieosakkaan tienkäyttöä parhaiten kuvaavaa korjauskerrointa:

- Tienkäyttö on keskimääräistä vilkkaampaa tai olosuhteet muutoin ovat poikkeavat, korjauskerroin +10 ... 50%
- Tienkäyttö on keskimääräistä kevyempää tai harvempaa tai vain osan vuotta taikka osalla hevosista ajetaan tai ratsastetaan tiellä vain harvoin, korjauskerroin -10 ... -40%
- Tienkäyttö on satunnaista, korjauskerroin -50 ... -80%

Laskelmassa käytetään tiellä tosiasiallisesti ajettavien tai ratsastettavien hevosten keskimääräistä määrää. Tallin kokonaishevosmäärällä ei välttämättä ole ratkaisevaa merkitystä.

Matkana käytetään todellista ajo- tai ratsastusmatkaa.